

Suomi entistä kiinnostavampi matkailukohde kansainvälisesti, erityisesti nuoret innostuneet kotimaan matkailusta

Suomen kiinnostavuus matkakohteena kasvaa yhä. Saavutettavuuden parantaminen on Suomen matkailuelinkeinolle ratkaisevan tärkeää. Toisaalta kestävä kehityksen huomiointi on matkailun kasvun edellytys. Näiden seikkojen yhteensovittaminen tulee kuitenkin olemaan haastavaa. Myös toimialan digitalisoituminen on keskeinen kehittämiskohde.

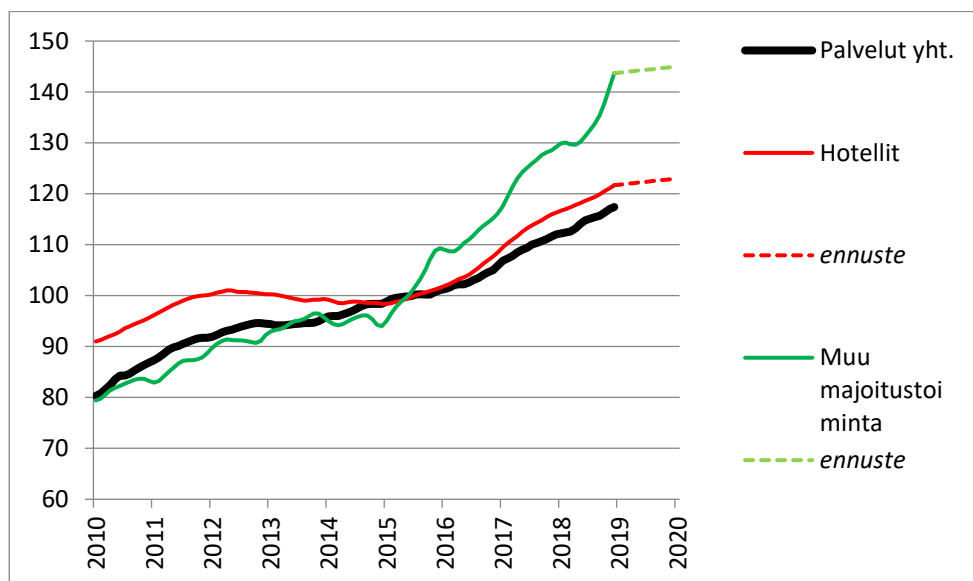
Vuosi 2018 oli matkailussa edelleen kasvun vuosi ja majoituspalveluiden kokonaiskysyntä kasvoi 1,5 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. Kasvua tuli sekä kansainvälisistä että kotimaisista matkailuyöpymisistä. Suomen majoitusliikkeissä kirjattiinkin vuonna 2018 yli 22 miljoonaa yöpymisvuorokautta, joista noin 15,4 miljoonaa oli kotimaisten ja reilu 6,8 miljoonaa ulkomaisten matkailijoiden yöpymisiä. Suurimmat matkailijaryhmät olivat venäläiset, virolaiset ja ruotsalaiset.

Alkuvuonna 2019 tammi- ja helmikuu olivat kasvukuukausia sekä kotimaisten että ulkomaisten yöpyjien osalta. Vaikka maaliskuussa yöpymismäärät laskivat, tammi-maaliskuussa kasvua oli noin yhden prosenttiyksikön verran. Myös kesästä 2019 odotetaan vilkasta matkailijakesää niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Kiinalaisten matkailijamäärien huimat kasvuluvut ovat tasaantumassa, mutta esimerkiksi Yhdysvalloista, Australiasta, Belgiasta ja Hollannista on nähtävissä matkailijamäärien kasvua muihin Pohjoismaihin ja Suomeenkin.

Kiinnostus kotimaanmatkailua kohtaan on nousussa. Etenkin nuoret valitsevat kotimaan matkailun yhä useammin. Tärkeimpiä syitä kotimaan matkailun lisääntymiseen ovat kiinnostus paikallisuuteen ja ilmastonmuutoksen aiheuttama huoli. Kotimaanmatkoista yli kolmannes tehdään kesäkuukausina, ja yhä useammin suomalainen matkustaa kotimaassa myös viikonloppuisin. Työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman selvityksen mukaan matkailualan toimijat näkevät kotimaanmatkailussa selvää kasvupotentiaalia, mutta kasvu vaatii yhteistyötä, kotimaanmatkailun vahvempaa brändiä ja markkinointia sekä kansallista koordinaatiota.

Matkailun lähiajan näkymät näyttävät Suomessa hyviltä. Tuleva kesä 2019 näyttää positiivista kasvua majoitusliikkeiden osalta. Tuleva talvikausi, Brexitin epävarmasta tilanteesta huolimatta, näyttää sekä hotellien että muiden majoitusliikkeiden osalta positiiviselta ja yritysten liikevaihdon arvioidaan edelleen hieman kasvavan. Urheilu-, hovi- ja virkistystoiminnan puolella liikevaihdon kasvun arvioidaan jatkuvan lisääntyneen kysynnän myötä.

Kuva 1. Hotellien ja muun majoitustoiminnan yritysten liikevaihdon indeksin kehitys vuosina 2010-2018 ja lähiajan ennuste

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu. Vuosi 2015=100

Kestävän kehityksen huomiointi on matkailun kasvun edellytys

Matkailun kehittämisessä tulee painottaa aiempaa vahvemmin vastuullisia valintoja. Kestävyyden huomiointi ei pysäytä matkailun kasvua, vaan lisää alan positiivista vaikuttavuutta ja ohjaa minimoimaan negatiivisia vaikutuksia. Matkailuyrityksiltä ja -alueilta kaivataan kykyä toimia vastuullisesti luontoa ja kulttuuria vahingoittamatta sekä paikallista kulttuuria että paikallisten hyvinvointia edistäen. Visit Finlandin Arktinen kestävä matkailu- ja -alueita ohjataan kohti kestävämpää matkailutoimintaa esimerkiksi pilottitoiminnan kautta. Hankkeessa myös ohjeistetaan matkailijoita, erityisesti Suomeen saapuvia ulkomaisia matkailijoita, toimimaan vastuullisesti matkallaan ja ymmärtämään esimerkiksi jokamiehen oikeuksia. Vastuullisuus on matkailualan ja matkailijoiden yhteinen asia.

Matkailun ympärivuotisuuden lisääminen parantaa toimialan kannattavuutta ja siten alan taloudellista kestävyttä. Erityisesti osaavan työvoiman saamisessa ja ennen kaikkea sen pitämisessä ympärivuotisuus on ratkaiseva tekijä, mutta myös yritysten investointihalukkuuden näkökulmasta kauden pidentäminen ja sesonkien tasaaminen olisi ratkaisevan tärkeää.

Vastuullisissa valinnoissa huomioidaan myös yhdenvertaisuus. Esteettömän matkailun (inclusive tourism, tourism for all, accessibility) on tunnistettu ohjaavan keskeisesti matkailun kehittämistä useassa Euroopan maassa. Markkinasegmentissä on paljon potentiaalia, joskin fyysisten puitteiden osalta Suomessa on edelleen kehitettävää paitsi fyysisen esteettömyyden kysymyksissä, myös esimerkiksi aistirajoitteen kanssa matkailevien osalta.

Toimialan digitalisoituminen ja kohteiden saavutettavuuden varmistaminen prioriteetteina

Digitalisaatiokehityksestä matkailussa on puhuttu pitkään. Aiemmin digipalvelut nähtiin yrityksen keinona saada omat tuotteensa markkinoitua laajasti. Nykyisin edistyneimmät matkailuyritykset ymmärtävät, että koko palvelutuotannon digitalisointi ja järjestelmien tehokas yhteensopivuus mahdollistavat merkittävää kustannushyötyä. Matkailuyrityksissä on myös herätty tiedolla johtamisen kasvavaan tarpeeseen. Matkailuyrityksissä tiedon hyödyntäminen, kuten asiakasymmärryksen syventäminen, tiedon kerääminen ostoprosessista tai vaikkapa tarkemman datan kerääminen markkinointitoimenpiteiden vaikuttavuudesta, ovat vielä jokseenkin hyödyntämättä. Dataa tulisi

kerätä myös matkailutuotteistamme ja -palveluista sekä varastoida tieto niin, että se on kaikkien toimijoiden, niin yritysten Suomessa kuin ostajien maailmalla, helposti hyödynnettävissä ja jaettavissa.

Suomen saavutettavuuden kehittäminen ja varmistaminen edellyttävät jatkuvaa työtä. Suomen saavutettavuus ulkomailta on pitkälti lentoliikenteen varassa. Kasvanut ympäristötietoisuus on kuitenkin lisännyt painetta siirtyä lentämistä vähäpäästöisempiin liikkumisen vaihtoehtoihin. Lentoverosta on puhuttu yhtenä vaihtoehtona, joskin erityisesti matkailuelinkeinon piirissä arvioidaan, että lentoveron vaikutukset kohdistuisivat hyvin pitkälle jo nyt korkeisiin kotimaan lentohintoihin. Päästöjen vähentämisen ja kompensoimisen yhtenä keinona on nähty vähäpäästöisempien polttoaineiden ja muiden ratkaisujen mahdollisuutta esimerkiksi lentokoneen tyhjöpainon keventämiseksi. Paikallistasolla ympäristöä kuormittavaa matkustusmuotoa pitäisi olla mahdollista minimoida muilla keinoin, esimerkiksi laajojen kierrätysmahdollisuuksien, lähiruuan hyödyntämisen, paikalliskulttuurin kunnioittamisen ja vaikkapa vapaaehtoisten kompensoitoiden avulla.

Saavutettavuuden näkökulmasta myös uudistuneen liikennepalvelulain vaikutukset taksi- ja raideliikenteessä ovat matkailuelinkeinolle vielä konkretisoitumatta. Toisaalta lähimatkailun näkökulmasta on tarpeen edelleen kehittää monenlaisia liikkumisen muotoja lähiliikenteessä ja kannustaa matkailu- ja liikenneyrittäjiä yhteistyöhön matkaketjujen tarjonnan kehittämiseksi.

Lisätietoja:

Toimialapäällikkö **Susanna Jänkälä**, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, puh. 029 503 7056, susanna.jankala@ely-keskus.fi

Kehittämispäällikkö **Katri Lehtonen**, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 029 506 4926, katri.lehtonen@tem.fi